

ТОНГЮЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил, 1 августдан чиқа бошлаган

№ 24 (65999)
1997 йил, 26 март, чоршанба

Сотувда эркин
нархда

ДАРАХТЛАР НИШОНЛАР ТУҒИЛАГАН КУНИН...

Наврўз нашидаси

**Нега башанг кийинишар
Дарахтлар кўклам чоғи,
Кўз-кўз қилар ҳаммага
Тақинчоқ гуллариини?
— Улар эрта баҳорда
Димоғлари чоғ бўлиб,
Нишонлашар ўзларин
Туғилган кунларини!**

Бу туғилиш КҲН ва ТҲН тенглашган НАВРҲЗдан бошланади. Наврўз қадимий байрам. Шарқ халқлари бу байрамни қаҳратоннинг қаҳридан мардона ўтган ва юзини куёшга тутган бойчечак янглиг орзиқиб кутганлар. Лекин барибир Наврўзни энг аввал чўпонлар қаршилайди: кўй-кузи, эчки-улоғининг туёғи ортади. Бир ҳовурда ҳовлиққан тулроқ алвон лолаларини баҳорга еяди.

— Наврўз кунларида қишлоғимиз яшнаб кетади, — деб ёзди тенгдошингиз, Ғиждувон туманидаги 44-мактаб ўқувчиси Мунисхон Жумаева. — Наврўз ризқу рўз байрами экан. Бу байрам билан ижодкор одамларни шундай муборакбод эта-

лар гулдек кулсин. Бунинг учун ниҳол ўтқазинг керак. Тукилса манглай теринг, беиз қолдирмас еринг, деганларидек, ҳар бир ўқувчи бу борада урناк бўлгани яхши. Бунинг улдасидан чиқмаганлар синфга бўлиниб, гуруҳ-гуруҳ бўлиб дарахт экишга чоғланиши ҳам мумкин. «Мен эккан чинор», «биз эккан олма», «бизнинг урик...» деган катталарнинг гап-сузлари сизни ҳис-ҳаяжонсиз, ҳавасу ҳайратсиз қолдирмаган. Бинони қуриш кийин, бузиш осон. Бир ниҳолни дарахт қилиб ўстириш ҳам уни хароб этишдан минг чандон оғир. Бу энг аввало пок ниятни, бегубор қалбни талаб қилади.

Шунингдек, хасталар ҳолидан хабар олиш, қариндош-уруғлар билан дийдорлашиш, марҳумларни ёд этиш, Наврўз таомлари сумалак, кук сомсаю чучвараларни бир-бировга илиниши-

Дастурхони атрофида бўшлиқ бўлмасин.

**Бир ғариб кўнглини қила
олсанг шод,
Яхшидир ер юзин қилгандан
обод.**

**Лутфинг-ла бир дилни қул
қила олсанг,
Афзалдир юз қулни
қилгандан озод.**

Тенгдошингиз, Сирдарё вилояти Боевот туманидаги 22-мактаб ўқувчиси Роҳила Шукурова «Наврўз халқимизнинг яратувчанлигини, миллий санъатини ўзида сақлаган байрам экан, куёш ҳар бир хонадонга кириб келиб ёғдусини баравар улашадиган паллада дилдаги тугунлар ечилсин», — деб ёзди. — «Дехқончилик байрами, дўстлик байрами, миллийлик байрами Наврўзда табиатни авайлаб,

Бундан етти йил аввал мушаклар отилган, осмонга ҳаво шарлари кутарилган, шаҳар ва қишлоқларда янграган қарнай ва сурнай садолари кечагидек ёдимизда.

24 март — Ўзбекистонда биринчи Президент сайланган кун сифатида тарихда қолади. Бундан етти йил аввал худди шу кун Ислам Абдуганиевич Каримов Ўзбекистон Президенти этиб сайланганди. Уша кайфият

ускуналар харид қилиш ва фаолиятни ривожлантириш учун умумий қиймати 400 минг АҚШ долларида ошиқ Япония ҳукумати грантлари ажратилди.

Республикаимизда «Умид» жамғармаси таъсис этилганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Мазкур жамғарма иқтидорли ёшларнинг чет элларда ўқиб, билим олишларини моддий жиҳатдан қўл-

лаб-қувватлайди. Шунингдек, танлов асосида икки юз нафардан зиёд ёшлар саралаб оlinиб, 1997—1998 ўқув йилидан АҚШ, Буюк Британия, Франция, Германия, Япониянинг энг йирик олий ўқув юртларида машғулотларни бошлайдилар. Мустақил Ўзбекистон ўзининг тараққиёт йўлида аввало ёшларга умид боғлаётгани бежиз эмас.

Байрам совғасиз бўлмайди. Американинг «Ай-би-эм» компьютерларини ишлаб чиқарадиган жаҳонга машҳур фирма «Камолот» республика ёшлар жамғармасига 19 та электрон-ҳисоблаш машинасини Наврўз арафасида ҳадя этди. Бу машиналар кейинчалик минтақаларга тақсимланди.

Кузимиз куриб турган нарсалар: қад ростлаётган масжиду мадрасалар, шамолдек учётган енгил автомашиналар, матога айланаётган чигит толалари, ҳориж тилларида эркин сузлаётган юртимиз болалари кузга қуринамас меҳнатнинг самарасидир. Бадавлат бўлмоқни истаганлар қаноат қилмоқни билдилар. Боболардан қолган мерос — сабру қаноат билан шу кунларга етган эканмиз, эртанги кунимиз учқур қанотлидир. Туғилган кунларини нишонлаб, гулга бурканган дарахтларнинг шигил меваларини тотимок ҳаммамизга насиб этсин.

Умида АБДУАЗИМОВА.

асраш туйғуси ҳамманинг қонида жуш урсин».

Қадриятларимизга қайтмоғимиз, ўз сузимизни айтмоғимиз пайти келди. Боболаримиз биз учун ҳар кунинг Наврўз бўлин, деб бежиз айтмаганлар. Наврўз кунини аразлар ярашлар билан алмашинган, низолар барҳам топган. Қор қурпадан бушанган кенгликларда уйналган куз боғлаш, ҳаппак, қувлашмачоқда ҳам инсонийликка шукрона, инсонгарчиликка ишора бор. Хуроз, қучқор уриштиришлари аския пайровларда ҳам ҳаётга муҳаббат яширин.

«Тинчлик барқарор бўлган юртга байрам ярашади. Ҳаловатли элнинг баҳори ҳам, ези ҳам, кузю киши ҳам — қуйинги ҳар бир кунини файзли, тароватли бўлади. Тотувлик, осудалик бўлган жойдан бало-қазолар йироқ юради», — дейди юртбошимиз Ўзбекистон халқига Наврўз табригида.

етти йилдан бери юртимизда давом этиб, инсонлар қалбига йул топишни осонлаштиратибди.

Жаҳон таниган, дунё халқлари тан олган мамлакатимизнинг кунлик янгиликларига қулоқ тутамиз:

Наврўз байрами арафасида мамлакатимиз президенти пойтахтимизда бунёд этилган Давлат мулкни бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси, «Ўзприватбанк» — Ўзбекистон халқаро банки, Республика товар-хон ашё биржаси мажмуи, республика Марказий банки ва бошқа янги биноларни бориб кўрди.

Мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган тиббиёт йўналишидаги бешта ташкилот ҳамда Ўзбекистон Фанлар академиясининг «Куёш физикаси» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасига Наврўз айёми арафасида асбоб-

дан ҳам маълумки, бу байрам меҳр-оқибат айёми ҳамдир!

Ҳақиқий халқ сайлига айланган Наврўз йил буйи одамларга қувонч улашиш учун улугликка, шодликка, ақл ва тажрибага дугона бўлиб, мактаб ва боғчалар, гавжум кучалар, маҳалла ва хонадонларда кезиб юрибди. Малаклар шопирган сумалакнинг тотли иси тутган оламни. Қозон тепасида тулланиб, бир-бировининг кемтигига бутунлик тилаётган кексаю-ёшнинг нияти ҳам аён: кундан-кунга ёшараетган, узига, узлигига эга инсонларнинг хонадонидан кут-барака ари-масин.

ман:

**Сизни қанча қутласам
камлик қилади,
Сиз-ла қанча шодлансам,
кўринади оз.
Шунинг учун икки байт
шеър ҳадя қилиб
Сўнмас бахт тиласам,
менга жуда соз!**

Наврўз кунини куча-қўйлар, ҳовли саҳни, мактаб ва синфхоналарни тозалаш, баҳорга саришгалик билан фаришталик бахш этиш инсоний эҳтиёжга айланган. Куз тушган жойлар гул бўлсин. Йуллар, узоқ-яқин-

СОВҒАНИНГ ЗҮРИНИ БИЗ ОЛДИК

— Мадина, кулим тулиб кетди-ку, мана буни ушлаб тур, — деди совғаларни олган Муҳаббат ҳаяжонланиб.

— Вой, менда ҳам куп-ку, — жавоб берди хурсандчилигини яширолмай Мадина.

Ҳа, улар бугун жуда куп совға олишди. Бу қизалоқлар гарчи ота-она меҳрига зор бўлсалар-да, уларнинг кўнгли таскин топди. Меҳрга ташна болаларнинг бошпани силайдиган ота-оналар, мураббий тарбиячилар борлигини дилдан ҳис қилишди. Ўз навбатида болажонлар мустақил Ватанимизга муносиб фарзанд бўлишга суз бердилар.

Шайхонтоҳуртуманидаги Гаффор Рашидов номли 98-мактаб-интернати тарбияланувчилари Навруз байрамида куп йиллар

мобайнида мурғак қалбларга ўз меҳрини бағишлаган Гаффор Рашидов ҳайкали олдида гуллар қуйишди. Ўз концерт номерларини йиғилганларга тақдим этиб, барчани хушнуд қилдилар.

Шунингдек, Лутфулла Саъдуллаев бошчилигидаги Ёш томошабинлар театри актёрлари, туман боғча кичкинтойларининг чиқишлари ҳам интернат болаларига олам-олам қувонч бахш этди.

Шу уринда тadbирга ҳомийлик қилган ташкилот ва корхоналарнинг ҳам меҳнатини тақдирлаш керак. Шайхонтоҳур тумани савдо жамоаси болаларни тукин дастурхон атрофига тақлиф қилган бўлса, «Ҳадя» жамоа корхонаси ҳам ош дамлаб, болажонлар кўнглини олди. «Чорсу»

савдо маркази, «Латифбек ҳожи» хусусий фирмаси, Тошкент шаҳар ҳокимияти ва Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси томонидан берилган совғаларни олган болажонлар бир-бирларига қараб: «Совғанинг зури бизга бўлди-а», дея фахрланиб ҳам қуйишди.

Фозилжон СОДИҚОВ.

БАЙРАМ КУНЛАРИДА

НАМАНГАН

Республика болалар жамғармасининг Наманган вилоят бўлимида «Навруз — орзу-умидлар дарахти» шиори остида байрам утказиш анъана бўлиб қолди. Бу сафар 8—15 ёшли чеварлар, каштачи, дурадгорлар байрам иштирокчилари бўлишди. Энг яхши асарлар муаллифларига махсус совринлар топширилди.

Адиба ФАЙЗИЕВА.

АНДИЖОН

Олтинкул туман маданият уйи қошида уюшган бир гуруҳ санъатсевар ўқувчилар «Болаликнинг шодон давлари» номли томошалар дастурини сахналаштирди. Улар байрам кунлари тенгдошларига қувонч улашди. Мастура Омонова сахнага олиб чиққан бу дастурда болажонларнинг бугунги шодлигу орзулари акс эттирилган.

Сирожиддин Салоҳиддинов.

Одамларнинг хабарига кўра 21 март кун асри-мизнинг энг ёруғ Хейл-Бой кометаси ердан 200 миллион километр масофадан ўтган. Тонгда, соат 5—6 ларда кометани кўз билан яққол кўриш мумкин бўлган. Комета янаги гал шу ҳолатда 2300 йил ўтгачгина яқинлашар экан.

Шохдил АҲМЕДОВ.

КАБУТАР ҚАНОТИДАГИ МАКТУБЛАР

Менинг бобом Акбарали Умаралиевни фарғоналиклар «Домла» дейишди. Негаки бобом 40 йилдан бери дорилфунунда дарс берадилар. Фан номзоди, тарихчи олим сифатида ҳамшаҳарларининг меҳрини қозонганлар.

— Менинг болалик чоғларим Жиззахнинг Зомин тумани далаларида, тоғ этакларидаги хушманзара адирларда ўтган, — деб гап бошлайдилар бобом. — Биз тенгдошларим билан ҳар хил қизиқ ўйинларни ўйлаб топардик. Навруз байрами арафасида Зомин тоғларининг этаклари гўзал бўлади. Биз биринчи бўлиб бойчечакни топган дўстларимизни ашула билан қутлардик. Гунафша ва чучмўманинг биринчи очилганини кўрганлар ҳам, даврамизнинг ҳурматли кишиси ҳисобланарди. «Кимнинг кўчқори кучли?» мусобақалари бўларди. Навруз кунлари қарийб бир ой давом этарди. Шунда қишлоқ йигитлари ва қизлари қир-адирларга тупланиб, лапар айтишар, ким ютқазиб қўйса, голиб чиққан уртоғининг айтган ишини бажаришга мажбур эди. Айниқса, яшил гилам бўлиб бутун атрофни қоплаган майсалар устида чиллак ўйнаш гаштли бўларди. Бўйи бир қарич бўлиб қолган ўт-ўланлар орасидан чиллак чўпини топиш анча қийин бўлгани сабаб, уни олиб келишга кетган уртоғимиз келгунча чапак чалиб, гашига тегишни яхши кўрардик.

— Бундан бир неча йил аввал Навруз байрами умуман нишонланмай қўйилган эди, — дейдилар бобом ҳаёлга ботиб. — Мустақиллик туфайли миллий байрамимиз Навруз қайтадан катта тантана билан нишонланадиган бўлди. Ҳозир ҳам қишлоқларда чавандозлар улоқ утказишади, хўроз уриштиришади, йигит ва қизларнинг Наврузга бағишланган айтишувлари бўлади...

Бобом ҳикояларини тинглаб, бизнинг водий томонларда ҳам Наврузга аталган миллий ўйинлар авж олиб кетишига ишондим.

Ҳилола УМАРАЛИЕВА,
Фарғона шаҳридаги 1-мактабнинг 5-синф ўқувчиси.

БАЙРАМ КУНЛАРИДА

ТОШКЕНТ

А. Навоий номидаги нафис санъат лицейида америкалик таниқли туркшунос олима Эльзахоним Сиртаутас билан қизиқарли учрашув бўлди. Бу олиманинг лицейимизга учинчи бор келиши. У билан ўзбек тилида ўзоқ суҳбатлашдик. Олима бизнинг ўқишимиз, орзу-уйларимиз билан қизиқди. Инглиз тилини ўрганаётганимиз уни қувонтирди. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Муҳаммад Али олиманинг фаолияти ҳақида сузлаб берди. Учрашув сўнггида Эльзахоним лицейимизга байрам совғаси сифатида 300 АҚШ доллари тақдим этди.

Лицей раҳбарияти бу пул билан ўқув йили охирида «Эльзахоним стипендияси» сифатида аълочиларни мукофотлашга қарор қилди.

Раъно Умирова,
11-синф ўқувчиси.

САМАРҚАНД

Каттақўрғон тумани «Пахтакор» жамоа хўжалигидаги Тарнов қишлоғида янги кутубхона очилди. Бундан қишлоқ аҳли, айниқса, болажонлар беҳад қувонишди. Чунки кутубхона жавонларидан ўзбек ёзувчиларининг энг сара асарлари, жаҳон адабиёти дурдоналарини бемалол олиб ўқиш мумкин. Бунда кутубхоначи Шавкат ака Шодисв сиздан ердамни аямайди.

Қамариддин ТИЛОВОВ,
Каттақўрғон тумани,
Завкий номидаги
6-ўрта мактаб.

ИЗБОЖИҚ
БОБОМНИНГ
ЎЙИНИ

Орзу

ОСМЕДА
МАҲО

ТОШКЕНТИ

«Агар куч-қудратимизга шак-шубҳангиз бўлса биз қурдирган биноларга назар солинг»

Соҳибқирон Амир Темури.

Анчадан бери дадамлар менга Тошкентни томоша қилдириб келишни ваъда қилган эдилар. Сузларининг устидан чиқиб, мени Тошкентга олиб келдилар. Мана биз пойтахтдамиз. Шаҳарнинг узгариб кетганлиги учун дадамни тез-тез суроққа тутдим. Шунда улар ҳозир шаҳарни бир чеккадан айлантириб чиқсам ҳаммасини ўзинг курасан, дедилар. Томошани Амир Темури хиббонидан бошладик. Хиббондаги улкан Темури бобомизнинг мағрур ҳайкаллари қуриб қувондим. Боғдаги фаввора-лар менга жуда ёқди. Боғдан ўтиб Амир Темури музейга кирдик. Музейда ўзимни худди шоҳ саройларида юргандек ҳис этдим. Саройнинг нақш билан безатилган деворлари, шифтдаги гузал қандил, музейдаги қизиқарли экспонатлар мени лол қолдирди. Музейда томошабинлар анчагина. Улар орасида бошига салла ураган, қорачадан келган, кузлари катта-катта бир бола диққатимни ўзига тортди. Боланинг исми Аҳмад, Эрондан келган экан. Онаси таржимон бўлганлиги сабаб улар тез-тез Тошкентга келиб туришар экан. Тошкент унга жуда ёққанлигини айтганда менда она Ўзбекистонимизга, Тошкентимга нисбатан чексиз меҳр-муҳаббат туйғулари жуш урди.

Музейдан чиқиб Мустақиллик майдонига йўл олдик. 5 йил аввал бу ерга келганимда майдон Ленин номи билан аталарди. Бугунги майдон эса ўзгача қурилишда. Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон миллий боғи ҳам, ундаги ҳайбатли Навоий бобомиз ҳайкаллари, муҳташам Туркистон саройи, ҳали қуриб битмаган бир-биридан чиройли бинолар—ҳамма-ҳаммаси гузал Тошкентимизда улкан узгаришлар рўй бераётганидан дарак беради.

Мен Тошкентдан қайтар эканман, келажакда албатта қадим Бухорода ҳам шундай сулим масканлар, салобатли ҳайкаллар, кенг кучалар бўнад бўлишига ишондим. Бундай бунёдкорликка менинг ҳам ҳиссам қўшилишини дилимга тугиб қайтдим.

Нўмонжон РАҲМОНОВ,
Бухоро вилояти,
Жондор туманидаги
28- мактаб-
интернатнинг 8 -синф
ўқувчиси.

Ҳар бир мактаб, лицей, гимназияларнинг ўз тартиб-қоидалари, ибратли анъаналари бор. Бизнинг 1-табиий фанлари гимназиясида ҳам шундай.

«СУБҲИДАМ САЛОМИ»

Гимназияда дарслар соат 8.30да бошланади. Дарс бошланишидан ярим соат олдин ўқувчилар мактаб ҳовлисида синф-синф бўлиб сафланадилар. Ҳафта бошида ўқувчилар етакчиси йиллик тақвим асосида алоҳида саналарга таяниб мавзу танлайди. Масалан, Навоий тугилган куни

яқин бўлса, ҳафталикка «Навоий ҳафталиги» деб ёки бўлмаса «Спорт-тинчлик элчиси» деган мавзулар танлайди. Бу мавзулар бўйича биттадан синф ҳар ҳафтада 7 минутлик

дастур тайёрлашади. Сунгра мактаб раҳбари гимназиядаги янгиликлар, эълонлар билан ўқувчиларни таништиради. Биз бу тadbирни «Субҳидам салом» деб номладик. Буни ташкиллашдан мақсад ўқувчиларнинг дарсдан ташқари ишлаш активлигини ошириш,

Ким олади-ё, шугинани-ё...

Гап шуки, яқинда тугаган Ўзбекистон таэквондо чемпионати 8-тури учрашувида энг енгил вазн бўйича яна ўқувчи голиб бўлди. Шундай қилиб, жанговар оёқлари ёрдамида биринчи уринни қўлга киритган Гулистондаги 8-мактаб 11-синф ўқувчиси Жаҳонгир Собировни муаллимлари каби биз ҳам табрикласак бўлар. Унинг синфдоши ва

сафдоши Кан Вячеславни ҳам ўз вазни бўйича чемпион бўлишига устози сабабчи бўлди.

80 килограммгача вазндаги чемпионлик тошкентлик Шухрат Абдусаматовга, энг оғир вазн бўйича

Устоз минбари

уларнинг матбуот билан доимо хабардор бўлиб туришини назорат қилиш. Ахир бирон бир мавзу ёки сиёсий хабарларга бағишланган дастурни тайёрлашда ўқувчилар албатта газета ва журналлардан фойдаланишади. Яна бир нарсаси. Ўқувчиларнинг бундай чиқишлари уларнинг қўлчилик олдида ўзини тутиши, сузлашиш маданиятини тарбиялайди.

«Субҳидан салом» сўнгида ўқувчилар Ўзбекистон мадҳиясини ижро этиб, синфларга тарқалишди. Биз яқинда Ўзбекистон мадҳиясини ижро этиш бўйича синфлараро конкурс ўтказдик. Ажабланирлиси шундаки, 4—7 синфларни уялтириб, 1-«А» ва «Б» синфлар мусобақада голиб чиқишди. Мактабда «Ёш ҳаваскорлар театри» ташкил этилган. Гимназияда ўтказиладиган бирор байрам, концертлар ҳаваскорлар иштироки-сиз ўтмайди. Математика, рус тили, кимё бўйича «Муъжизалар майдони» беллашувлари бўлиб туради.

Нўмонжон ЎРИНБОЕВ,
Фарғона вилояти, Кува
туманидаги 1-гимназия.

биринчи урин эса унинг ҳамшаҳари Игорь Николаевга насиб этди.

Учрашувнинг энг номдор қатнашчиси, Чимкентда ўтказилган жаҳон таэквондо биринчилигида биринчи уринни олган ГДУ 4-курс талабаси 75 кг вазндаги Ҳусниддин Каримов

Соғ юрак —
тоғ юрак

УСТОЗ, ЎҚУВЧИ ВА ТАЭКВОНДО ҲАҚИДА

га эса 3-урин насиб этди.

Таэквондо санъат бўлса, мардликдан сабоқ берган муаллиму устозларимиз санъаткор экан, деб тан олишди чемпионат сўнгида барча чемпионлар.

Ўрол ЎЗБЕК.

Онажоним

табиат

МАЖРУҲ

НОВАЛАР

Утган йилнинг баҳори. Уриклар шода-шода бўлиб, гура туккан пайт. Фарзандларим — ойи, биз ҳам довучча тергани борайлик деб, хархаша қилишди. Шанба куни дарслари тугагач, улар билан биргаликда урикзорга чиқдик. Атроф кум-кук. Урикларнинг шохларида тизим-тизим, кум-кук мевалар қўл билан тақиб чиқилган маржондек кузни қамаштиради. Олти ёшли қизалоғим ҳам қўлини чўзса меваларга етади. Биз довучча ёб, табиат кўйида бир оз ҳордик чиқариш истагида гураларни оғзимизга солдигу тишларимиз қамашиб кетди. Ногоҳ узок-рокда, майсалар орасида алвондек қип-қизил порлаб қуринган лолақизғалдоқни қизларим узиб олишди. — Ҳов, ҳа-а, қўйинглар, — дейишгайм улгурмай қолдим. Менга қолса, қизғалдоқларни узишмаса, уларни яшаб турган ҳолатида даҳл қилмасдан севишса, баҳра олишса...

Шу пайт боққа бир тўда (олтинчи-еттинчи синф ўқувчилари бўлишса керак) ўғил болалар кириб келишди. Улар шигил туккан урик шохларига осилишди. Бу ҳам етмагандек, дарахт тепасига чиқишиб дуркун бутоқларни синдиришди. — Ҳой болалар, шунчалик бемехр бўласизларми? Боғнинг эгаси йўқ деб, пайҳон қилиш яхши эмас-ку?! — дедим. — Довучча териш айб эмас-ку? — дейишди улар. Майли теринглар лекин, ортиқча териб нима қиласизлар, десам, қолганини эртага синфдош қизларга берамиз, дейишди. Синфдош қизлар учун меҳрибонлик қилиш яхши, лекин бу меҳрибонликдан довдарахтлар, табиат озор чекиши яхши эмас, дедим уларга. Ҳар қалай хижолат бўлишди чоғи, синган шохларни бир четга олиб чиқиб қўйишдию, чўнтақларини довуччага тўлдириб кетишди. Улар ортидан қараб турар эканман, «эртага яна келамиз» деган гаплари қўлоғимга чалинди. — Ойи, нима ишингиз бор, энди бу болалар сизни ёмон қуришади, — деди, қизим. Уйланиб қолдим. Эҳтимол бу болалар мени ёмон қуришар, лекин дарахтлар-чи? Ёки дарахтлар изтироб чекишни, йиғлашни билиш-майдими?

Маъмура
МАДРАҲИМОВА.

МУЧАЛ АҒДАРИШНИ БИЛАСИЗМИ?

Мучал йили ҳар йилининг 21 мартадан бошланади. Мучал йилини топиш учун кишининг туғилган йилига 9 рақами қўйилади ва чиққан йигинди 12 га бўлинади, қолдиқ сони мучал йилининг тартиб сонини билдиради.

Масалан, одам 1930 йилда туғилган бўлса: 1) 1930

+9= 1939: 2) 1939: 12=16, қолдиқ — 7.

Демак, мучали қидирилган одам мучал ҳисобининг 7-йилида, яъни От (Асп) йили туғилган экан. Қуйидаги жадвалда эски мучал йиллари ҳозирги ҳисоб бўйича қайси йилларга тўғри келиши кўрсатилган.

1. Сичқон (Муш)	1924	1936	1948	1960	1972	1984	1996
2. Сигир (Бақар)	1925	1937	1949	1961	1973	1985	1997
3. Йўлбарс (Паланг)	1926	1938	1950	1962	1974	1986	1998
4. Қуён (Харғуш)	1927	1939	1951	1963	1975	1987	1999
5. Балиқ (Наҳанг)	1928	1940	1952	1964	1976	1988	2000
6. Илон (Мор)	1929	1941	1953	1965	1977	1989	2001
7. От (Асп)	1930	1942	1954	1966	1978	1990	2002
8. Қуй (Гусфанг)	1931	1943	1955	1967	1979	1991	2003
9. Маймун (Ҳамдуна)	1932	1944	1956	1968	1980	1992	2004
10. Товуқ (Мурғ)	1933	1945	1957	1969	1981	1993	2005
11. Ит (Сак)	1934	1946	1958	1970	1982	1994	2006
12. Тўнғиз (Ҳук)	1935	1947	1959	1971	1983	1995	2007

Кўхна удумларимиз

БАХТ РАМЗИ

Навруз кунини буй етган қизлар бир жойга тупланишиб, чиройли гулчамбарлар ясашади. Булоқдан қўзда сув олиб келиб, ичига узук, исирға, танга ташишган. Кейин қўшиқ, лапарлар остида сувдан чиқазиб олинган нишонлар бахт рамзи деб ҳисобланган.

Тонгга яқин сумалак қайнаётган қозонни қовлаётган момоларни уйку элтиб, улар пинакка кетган пайтда осмони фалақдан учиб келган малойикалар қозонга туз ташиб кетармиш. Сумалакка туз солинмаслигининг бойси шунда экан.

Сумалак пиширилган кунини ҳамма оҳорли кийим кийган. Янги кийим тикиб киелмаган киши жимжилоғига тоза мато булагини боғлаб қўйса ҳам савобга ўтади, дейдилар.

ТУННАВРЎЗ
КЕЛДИ

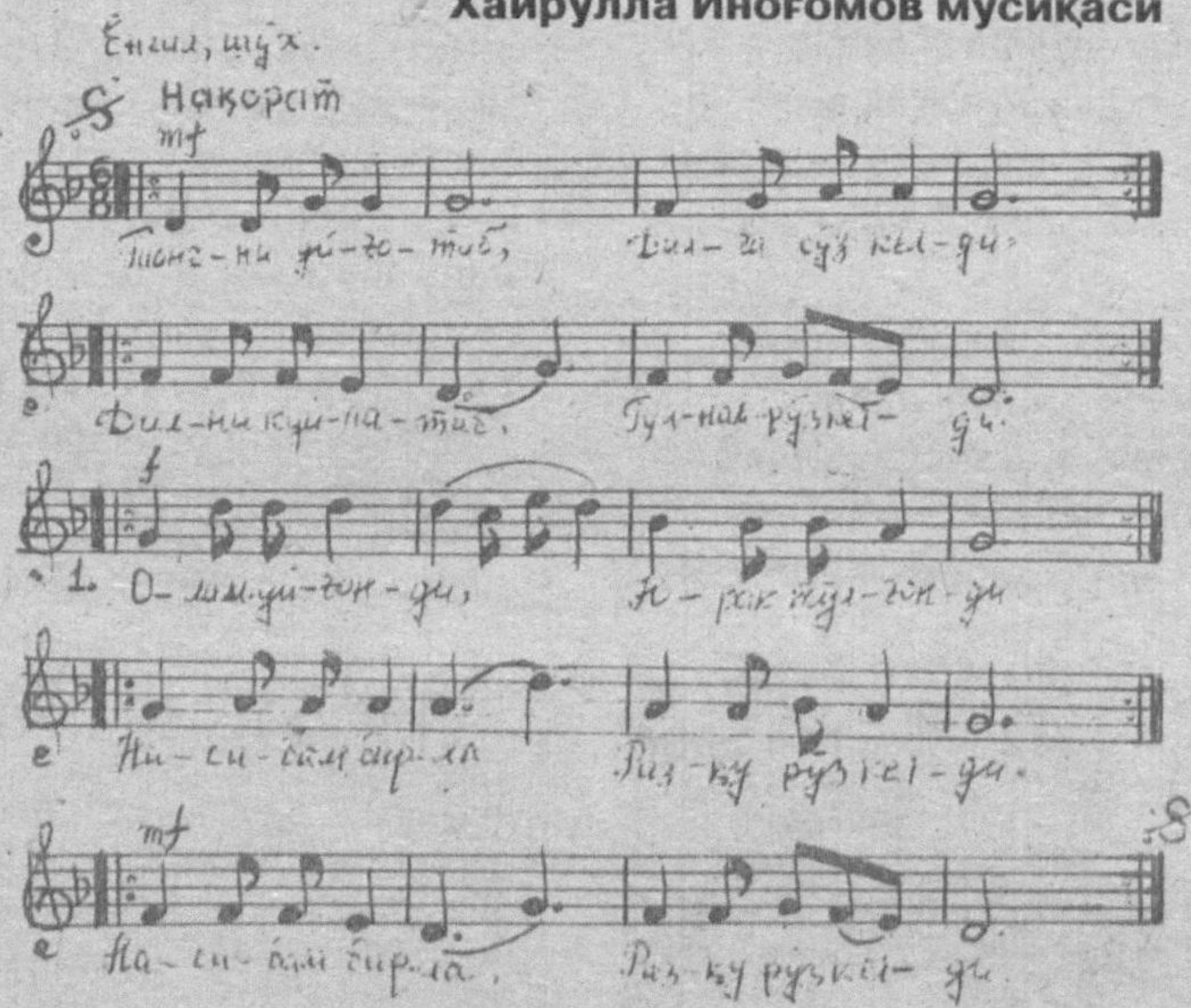
Тонгни уйғотиб,
Дилга сўз келди.
Дилни қуйлатиб,
Гулнаврўз келди.

Нақорат:
Олам уйғонди,
Юрак тўлғонди.
Насиба тўла
Ризку-рўз келди.

Шабнамдек маржон
Тақиб бўйинига,
Баҳору наҳор
Юзма-юз келди.
Нақорат.

Бу қўшиқни ўрганамиз

Халқ сўзи,
Хайрулла Иноғомов мусикаси

«НАВРЎЗИ ОЛАМ»

Азиз укучилар! Қуйида таърифланган сузаларни топиб, шаклда белгиланган хонадан соат миқдори йўналишида рақам атрофига ёзиш билан машқни ҳал этинг.

1. Сершира, туқ сариқ-қизил рангли урик нави. 2. «Ҳар тунинг қадр улубон ҳар кунинг улсин Наврўз!» сатрлари муаллифи. 3. Оқ ёки сариқ рангда гуллайдиган қўп йиллик манзарали усимлик. 4. Болалар учтириб уйнайдиган «оққуш». 5. Қизларнинг қўқламги сочпопути. 6. Новдада гул ва баргга айланган буртик. 7. Олис манзилларга одам ва юк элтувчи жониворлар ва аравалар тудаси. 8. Манзарали усимликлар барқ уриб усган маскан. 9. Баҳорнинг қанотли элчиси. 10. Уйда боқиландиган сайроқи қуш. 11. Наврўзга оид илк маълумотлар баён этилган қадимий китоб.

МУАММОНОМА

Аввал қуйида таърифланиб, рақамларда ифодаланган сузаларни топиб, очкичини ҳал этинг.

1. Сайера, она замин — 17,4

Бўш ўтирма

2. Танаси варрак ясапда фойдаланиладиган туқай усимлиги — 15, 3, 16, 2, 10
3. Гул шайдоси, энг сайроқи митти қуш — 7, 18, 6, 7, 18, 6

4. Дарахнинг еш бутқосиз тармоғи — 1, 13, 9, 14, 3

5. Қўнғурдор, япалоқ баргли, танаси қаттиқ дарахт — 11, 3, 4, 3, 1, 5

6. Дам олиш, ҳордик чиқариш мақсадида утқазиландиган машғулоти — 8, 12, 2, 1

Энди шакл атрофидаги рақамларни очкич жавобларидаги тегилли ҳарфлар билан алмаштириб, муаммонимани ҳал этинг. Ундан Наврўз байрами ҳақидаги ибратли сўз ва унинг муаллифи бўлган, туронзаминлик урта аср қомусий алломаси номи аён бўлади.

Шакл атрофида алоҳида ёзилган оқ рангдаги рақамларни ҳарфлар билан алмаштириб, улуг олим ва шоир Умар Хайёмнинг нодир асари номини билиб оласиз.

Фозилжон ОРИПОВ тайёрлади.

ҲУНАР ВА
ОБ-ҲАВО

Жумбоқ-эртақ

Қадим утган замонда Ҳожиниса ва Тожиниса исмли қизлар бор экан. Ота-она қизлари вояга етгач, уз тенгларига туй-томошқа қилиб узатибдилар. Қўқлам бошланиб, Наврўз айёми арафасида кампир:

— Отаси, қизларимдан бир хабар олиб келинг, туриш-турмушлари қандай экан, — деб совға-салом билан чолини йўлга кузатибди.

Ота аввал катта қизи Ҳожинисаникида бир кеча меҳмон бўлиб, ҳаётларидан мамнун ҳолда уларга яратгандан омонлик, бахт-омад тилаб, кичик қизиникига равона бўлибди. Тожинисаникида ҳам бир кеча тунаб, аҳил-тотув турмушларидан хурсанд бўлиб, уларга ҳам эзгу тилаклар тилаб, дуо қилиб уйига қайтибди. Шодхуррамлик билан кутиб олган кампир:

— Отаси, нуридийдаларим соғ-саломатми, турмушлари қандай экан? — деб сурабди.

— Ҳар иккаласи ҳам кўнғилдагидек тинч-омон, иноқликда турмуш кечиряптилар. Яхши, бекаму-қўст. Бу томони кўнғилдагидек бўлса-да, бундан буёнги ҳаётлари об-ҳавога боғлиққа ухшайди, — жавоб берибди ота.

— Нега ундай деяпсиз? — сурабди хавотирланиб кампир.

— Агар қўқлам серегин келса, Ҳожинисанинг, бордию, қўрғоқчилик бўлса, Тожинисанинг аҳволлари мушкуллашади, — деб тушунтирибди ота қўевлари касб-корларини, ишларини ҳаётидан утқазиб. Сўнг кампирга бафуржа тушунтириб берибди.

Юқоридагилар асосида қўевларнинг ҳунарлари қандай эканлигини топинг.

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Муассислар:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ КўМИТАСИ

Бош
муҳаррир
Умида
АБДУАЗИМОВА

Таҳрир хайъати:
Наримон ОРИФЖОНОВ,
Омон МАТЖОН,
Гулнора Йўлдошева,
Марат ШАФИЕВ,
Феруза ЖАЛИЛОВА.

IBM компьютерларида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Ҳажми 1 босма табоқ. Буюртма — Г-0155. 11960 нусхада босилди. Қўғоз бичими — А-3. Босишга топириш вақти 19.00. Топирилди — 18.30

• Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000137
• Манзилимиз: 700083, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
• Нашр кўрсаткичи: № 64563
• Телефон: 33-44-25